

آزمون حضوری
شماره دو

رشته انسانی

تجربی | ریاضی | انسانی

ویژه کنکور
۱۴۰۳

مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
تاریخ	زوج درس دهم: درس ۷ تا ۱۱ صفحه‌های ۶۱ تا ۱۰۸ زوج درس یازدهم: درس ۷ تا ۱۱ صفحه‌های ۶۱ تا ۱۰۸	۲	۸	علیرضا کاهیدوند	وجیهه صادقی مالواجردی

- تاریخ و افسانه -

دوران افسانه‌ای (اساطیری) تاریخ ایران: پیشدادیان و کیانیان

منبع آگاهی: ترجمه خدای نامه‌های ساسانی و داستان‌های شاهنامه فردوسی

معنا و مفهوم افسانه: داستان یا سرگذشت خیالی و غیرواقعی

- پیشینه تحقیقات جدید درباره تاریخ ایران باستان -

در دوره صفویه تمایل و علاقه اروپاییان برای مسافرت به ایران دوچندان شد. نویسندگان و محققان اروپایی به واسطه نوشته‌های هرودت و سایر مورخان یونانی و رومی عهد باستان اخبار زیادی درباره تاریخ ایران باستان در اختیار داشتند.

افزایش تعداد بازدیدکنندگان خارجی از آثار تاریخی ← نتیجه ← ایجاد زمینه برای انجام کاوش‌های باستان‌شناسی

سرهنری راولینسون (افسر انگلیسی) در زمان محمدشاه قاجار

فرانسوی‌ها

ارنست هرتسفلد آلمانی

آرتور پوپ آمریکایی

● افرادی که در دوره قاجار در ایران به فعالیت‌های باستان‌شناسی پرداختند

- منابع تاریخی ایران در دوران باستان -

به طور کلی ما دو دسته منبع داریم؛ دست اول (اصلی) و دست دوم (فرعی)

دست اول ← نوشتاری ← سنگ‌نوشته‌ها، گل‌نوشته‌ها، سالنامه‌ها، کتاب‌های تاریخی و خدای‌نامه‌ها

غیرنوشتاری ← ابزار، ظروف و بقایای بناها

دست دوم ← مقالات، پژوهش‌ها و ... که توسط مورخان در دوپست سال اخیر نگارش شده

ابازه هست؟

گفتین فدای نامه! می شه بیشتر توضیح بدین؟

+ بله عزیزجان! فدای نامه ها مهم ترین نوشته های دوران ساسانی است که می شه گفت منبع شاهنامه هم بوده و ناظر به تاریخ عمومی مردم و سرزمین ایران از آفرینش تا عهد ساسانی هست.

– سیده دم تمدن ایران –

- فلات ایران
- ← سابقه حضور انسان در فلات ایران به طور دقیق مشخص نیست!
 - ← احتمالاً گروه هایی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه قاره هند به سوی ایران در دوران پارینه سنگی مهاجرت کردند.
 - ← کهن ترین نشانه از حضور انسان در ایران ← بستر کشف رود در نزدیکی مشهد
 - ← نخستین سکونتگاه ها در غرب ایران به وجود آمدند که ساکنانش به فعالیت های کشاورزی و دامداری مشغول بودند و در زمینه صنایع و هنرهای گوناگونی مثل سفالگری، فلزکاری، بافندگی و خانه سازی پیشرفت کردند.

فلز	توضیحات
مس	پیدا و کشف شده در شهداد، تل ابلیس، تپه یحیی و تپه زاغه
مفرغ	پیدا و کشف شده در لرستان
سنگ صابون	پیدا و کشف شده در جیرفت و تپه یحیی

- نخستین شهرها در حدود ۵ هزار سال پیش در فلات ایران به وجود آمد.
- ← شوش و چغامیش در خوزستان
- ← شهداد و جیرفت در کرمان
- ← شهر سوخته در سیستان
- ← سیلک در کاشان

– دوران تاریخی (تمدن های اولیه ایران) –

ایلام

- ساکن در جلگه خوزستان و مناطق کوهستانی زاگرس جنوبی و میانی
- لشکرکشی فرمانروایان سومری و اکدی به سرزمین ایلام ← اتحاد ایلامی ها و تأسیس پادشاهی
- حکومت ایلام سرانجام پس از قرن ها، بر اثر یورش آشوریان فرو پاشید.
- پایتخت ها: شوش در مرکز جلگه خوزستان / آناش در استان فارس
- در این دوره معماری پیشرفت کرد. ← معبد چغازنبیل
- خدایان متعددی را می پرستیدند. ← اینشوشیناک، محبوب ترین خدا بود.

ماد

- آریایی ها حدود ۱۵۰۰ ق.م. وارد فلات ایران شدند و گروهی به سمت مرکز و غرب رفتند: ماد / پارس / پارت
- مادها بنیان گذار نخستین حکومت آریایی در ایران اند.
- نخستین پادشاه دهیوک و آخرین پادشاه آستیاگ بود.
- هگمتانه را مرکز حکومت قرار دادند.
- اوج قدرت ماد در زمان هووخشتر بود.
- کورش با همدستی بزرگان مادی، آستیاگ را کنار زد، هگمتانه را فتح کرد و حکومت ماد برافتاد.

ابازه هست؟

یعنی اول مادی‌ها بودن و بعد هخامنشیان میان ریگه؟

+ ایلام رو یادت نره!

- قب کورش چه پوری حکومتش رو تأسیس کرد؟

+ کورش برای بنیان حکومتش نیاز به کشورگشایی‌های زیادی داشت؛ از جمله سارد و لیدی و در نهایت بابل که فیلی هم معروفه! بعد از تسفیر بابل، تمامی بین‌النهرین و سرزمین‌های سوریه، فلسطین و فنیقیه (لبنان امروزی) تحت فرمان هخامنشیان درآمد. حالا اگر می‌خوای با بقیه پادشاهان معروف هخامنشی آشنا شی جدول رو ببین.

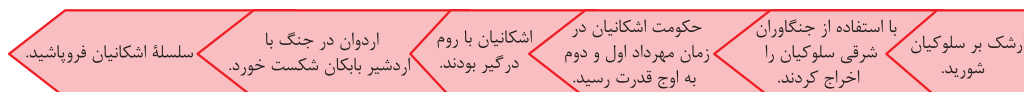
● فتح مصر ● گسترش قلمرو هخامنشیان به آفریقا	کمبریجه
● فرونشاندن شورش‌های داخلی ● توسعه قلمرو داخلی ● اقدامات اساسی برای ایجاد تشکیلات نوین اداری و ...	داریوش اول
● جنگ با یونان ● شکست ایران در نبرد سالامیس	خشایارشا
● آغاز تفرقه درونی ● شورش کورش کوچک در آسیای صغیر	اردشیر دوم
● قتل عام افراد خاندان سلطنتی ● ضمیمه کردن مجدد مصر به قلمرو هخامنشی	اردشیر سوم
● در زمان او اسکندر به ایران حمله کرد. ● طی سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل هخامنشیان شکست خوردند. ● نزدیک دامغان کنونی به قتل رسید. ● پایان هخامنشیان	داریوش سوم

نکته

مقاومت مردم ایران در برابر اسکندر به دو دلیل به نتیجه نرسید: (۱) پراکنده بودن (۲) نداشتن ارتباط و هماهنگی

- سلوکیان، اشکانیان و ساسانیان -

- بعد از مرگ اسکندر، یکی از سرداران او به نام سلوکوس در بین‌النهرین بخش‌هایی از آسیای صغیر، سوریه و فلات ایران حاکم شد و حکومت سلوکیان را تشکیل داد. او خود را نیکاتور (فاتح) خواند.
- سلوکیان هیچ‌گاه نتوانستند فرهنگ یونانی را در ایران گسترش دهند و پایه‌های حکومت آن‌ها در ایران سست و لرزان بود.

- ساسانیان -

اردشیر بابکان پس از پیروزی و شکست اردوان چهارم اشکانی، در تیسفون تاج‌گذاری کرد و آن شهر را پایتخت خود خواند.

مرونامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

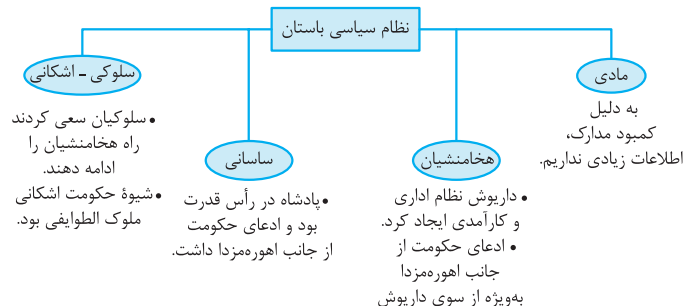
ساسانیان

- ← به جای حکومت ملوک الطوائفی، حکومتی متمرکز و قدرتمند ایجاد کردند.
- ← این حکومت با اقدامات مهم پادشاهانی مانند شاپور یکم و دوم، گسترش یافت و تثبیت شد. در زمان شاپور یکم والریانوس امپراتور روم اسیر شد.
- ← خسرو انوشیروان، یکی از پادشاهان مشهور ساسانی است که برای سروسامان دادن به اوضاع کشور اصلاحاتی انجام داد.
- ← در زمان هرمز چهارم، اختلاف و نزاع سیاسی در دربار ساسانیان اوج گرفت تا جایی که بهرام چوبین با پشتیبانی بزرگان علیه او شورید و او را از قدرت برکنار کرد و خود بر تخت نشست.
- ← خسرو پرویز پسر هرمز بود که به بیزانس (امپراتوری روم شرقی) گریخت و با حمایت امپراتوری روم به تاج و تخت رسید.
- ← یزدگرد سوم آخرین شاه ساسانی بود که اعراب در زمان وی به ایران حمله کردند و در چند جنگ بزرگ مانند قادسیه، جلولاء و نهاوند ساسانیان را مغلوب ساختند.
- ← ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی
- ← شورش‌های مکرر فرماندهان نظامی
- ← نارضایتی مردم از حکومت ساسانی به سبب تبعیض‌ها و نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی
- ← دلایل و عوامل مؤثر بر سقوط ساسانیان
- ← کاهش توان اقتصادی ساسانیان به سبب طغیان رندهای دجله و فرات
- ← پیام جذاب دین اسلام (برابری و برادری)
- ← انگیزه و روحیه قوی اعراب مسلمان

نظام سیاسی و اداری

این که بتوان یک نگاه کلی نسبت به اوضاع نظام سیاسی عهد باستان داشت، چندان دشوار نیست. به نمودار زیر توجه کنید.

ابازه هست؟

- آقا یه چی بگم؟

+ بفرما!

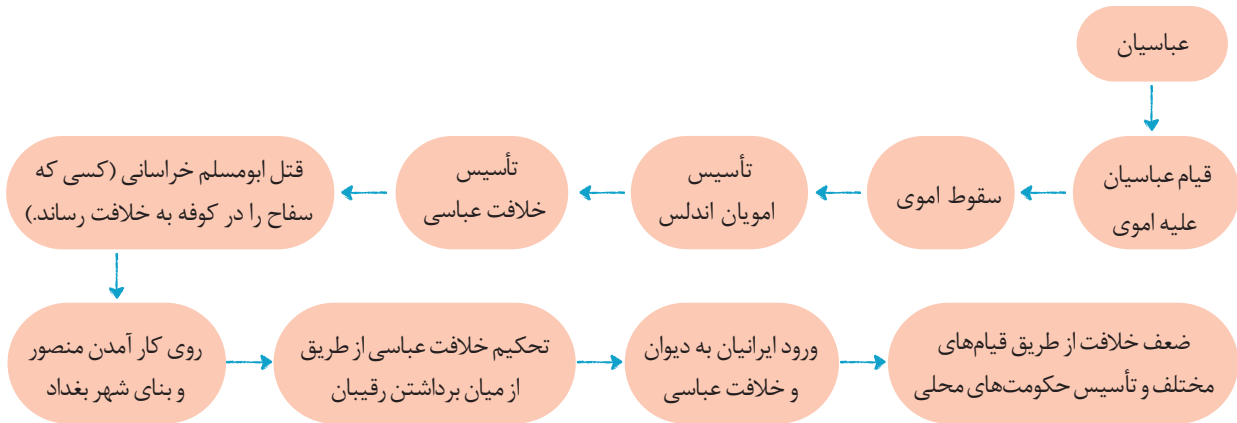
- می شه درباره قضاوت تو دوره ساسانی یه توضیح بدین؟

+ ببین از این دوره اطلاعات بیشتری داریم. حالا چرا؟ چون هم کتاب و این چیزا مثل **مادیان هزار داستان** داریم که به زبان پهلوی گردآوری شده و هم چیزهای دیگه! راستی هواسـت باشه نقش روهانیون زرتشتی هم تو امر قضاوت بیشتر شد.

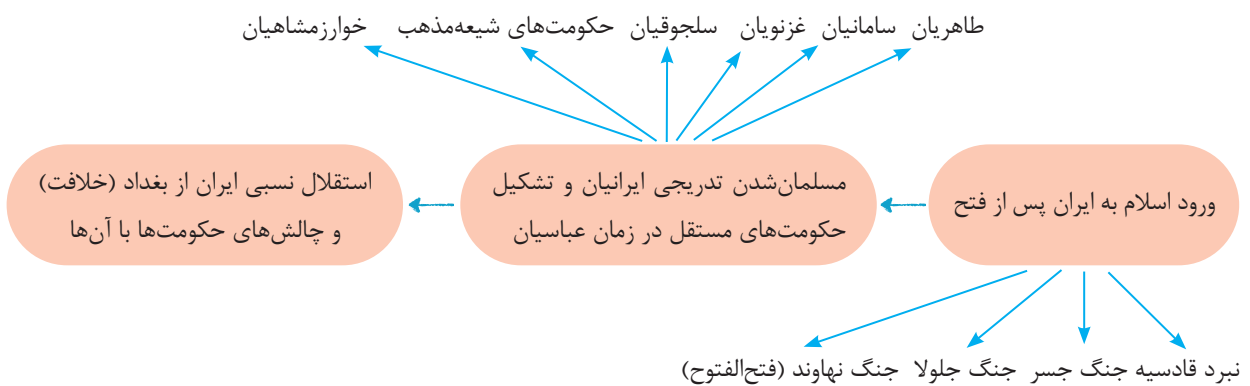
مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

جهان اسلام در عصر خلافت عباسی و فاطمی -

- نکته ۱:** بیت الحکمه در زمان مأمون محفلی بود که در آن دانشمندان به گفت و گوی علمی و تبادل فکر و ترجمه کتابها به زبان عربی می پرداختند.
- نکته ۲:** فاطمیان خاندانی از شیعیان اسماعیلی مذهب بودند که در شمال آفریقا (تونس و مراکش) به دست یکی از نوادگان اسماعیل (پسر امام صادق) تأسیس شد. آنها مصر و شام را گرفتند و قاهره را پایتخت قرار دادند و همیشه با عباسیان درگیر بودند و در نهایت توسط صلاح الدین ایوبی منقرض شدند.

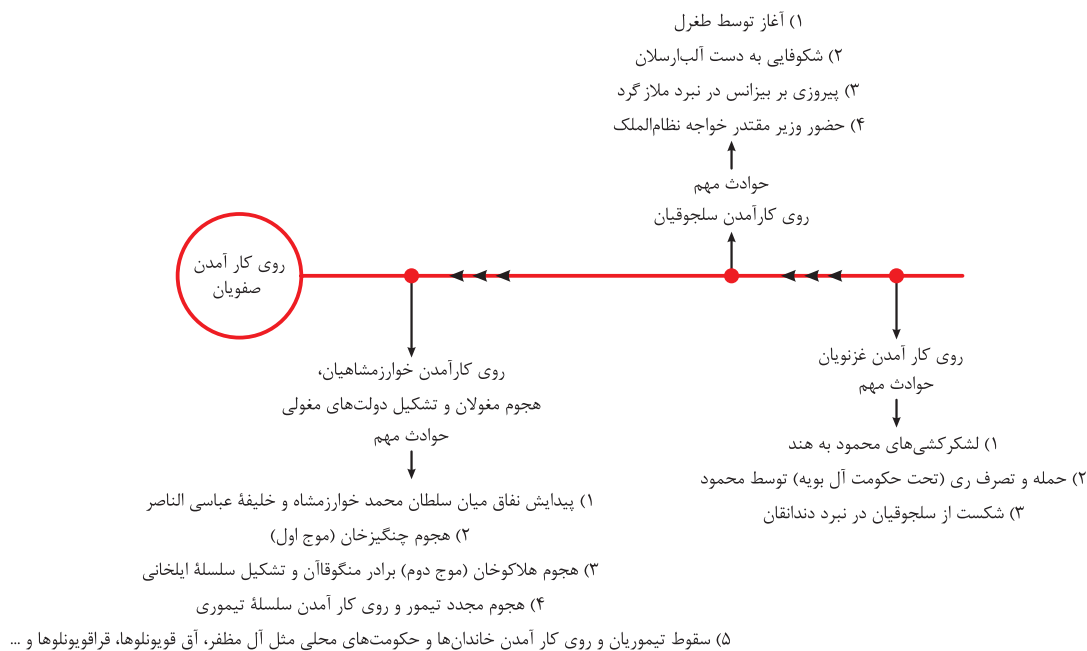
یه پی بگم؟

- آقا یه پی دیگه هم بپرسم؟ وضعیت علم و هنر و فرهنگ رو هم توضیح می دید؟ البته تو دوره حکومت های ایرانی - اسلامی!
+ ببین یکی از رویدادهای مهم این دوره رواج و گسترش زبان فارسی بود. علومی مثل ریاضی، نجوم، فلسفه، پزشکی و ... رشد کردن، دریاوردی و تهارت دریایی توسعه پیدا کرد و معماری به خصوص تو دوره سلجوقی یان تازه ای به فود گرفت.

حکومت‌های ایران اسلامی (قرن سوم هجری تا دهم) -

بچه‌ها حواستان را حسابی جمع کنید؛ حوادث و ترتیب سلسله‌ها را تا جایی که می‌توانید ببرید روی نمودار و محتویات مربوط به هر یک را به خاطر بسپارید؛ بنابراین در نمودار خطی زیر صرفاً برخی حوادث سیاسی مهم مربوط به قرن سوم تا یازدهم را با هم می‌بینیم:

نکته

دوره حاکمیت ایلخانان را می‌توان به دو دوره نامسلمانی و مسلمانی تقسیم کرد. در دوره نامسلمانی، بزرگان ایرانی خواجه‌نصیرالدین توسی، شمس‌الدین محمد و عطاملک جوینی برای مهار خشونت مغولان تلاش کردند. دوره مسلمانی با رسمی شدن دین اسلام در زمان غازان خان آغاز شد.

یه پی بگم؟

- آقاگاهی می‌گما! هنر تو این دوره چه‌بوری بود؟ اصلاً مردم پی کار می‌کردن؟

+ ببین، تو دوره حکومت‌های ترکی - اسلامی (غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی) هنر رونق داشت، زبان فارسی شکوفا بود، آثار علمی نوشته می‌شد، اما چیزی که مهمه، شهرنشینی هست که تو دوره سلجوقی خیلی به چشم می‌آد. چرا؟ چون این دوره، ما شاهد بهبود و اصلاح سایر جوانب جامعه مثل اقتصاد و تجارت و در نتیجه افزایش جمعیت هستیم. حالا وقتی مغول می‌آد، یه مدتی همه این‌ها دچار افول می‌شه تا این‌که تو دوره ایلخانان و تیموری بار دیگر شهر و شهرنشینی، علم و ادبیات، نگارگری و ... رشد می‌کنن.